

za Turčijo in je pri volji, da se meja v Tesaliji določi tako, da Tyrn avos dobe Turki v svojo last. Tudi Nemčija je na strani Rusije. To storita pa Rusija in Nemčija le v namen, da klubujeta Angleški, ki tako ostro nastopa. Kakor se poroča, so zdaj velesile predlagale turški vladi za mir z Grško: Vojnih stroškov plača Grška 1,600 000 turških funtov, vrh tega pa prepusti Turčiji vso letošnjo žetev v Tesaliji. Turška vojska ostane do žetve v Tesaliji, potem jo takoj zapusti. — Sultan baje neče ničesar slišati o tem, da bi dal Tesalijo zopet z rok. Zato ovira sklenitev miru in skuša s tem podaljšati okupacijo Tesalije. Grška se tudi že pripravlja na vse eventualnosti. Vojni minister Tsamados je odpotoval v termopilsko sotesko inspicirat vojsko, ministerski predsednik Ralli pa je javno povedal, da se mora Grška brez odlašanja pripraviti na nadaljevanje vojne.

Obrtnija.

Nova deželna bolnica.

Deželni odbor je v minulem zasedanju predložil deželnemu zboru naslednje obširno poročilo o zgradbi nove deželne bolnice, o novi pogodbi glede priskrbe režijskih potrebščin in hrane bolnikom ter o stavbinskih stroških do konca 1897. l.

Stavbinsko delovanje pri zgradbi bolnice, odkar so se vanjo preselili bolniki pa do konca minulega leta obsegalo je najpred dovršitev manjših del v paviljonih, katere naprave so se, ker niso bile bistvene, morale svoječasno opustiti, da je bilo mogoče jeseni 1895. l. tjakaj se preseliti. To delo obsegalo je razun raznovrstnega slikarskega, plesarskega in mizarskega dela sosebnopravo gospodarske oprave v kuhinji, perilnici in v shrambah, napravo gospodarske oprave v vseh paviljonih in pa ono za bolniške sobe III. razreda, potem napravo pohištva v sobah za I. in II. razred, v delavnih sobah primarijev, v stanovanjih sekundarijev ter končno napravo jalouzij iz deščic v vseh poslopijih.

Stroški za te naprave pokrili so se deloma s kreditom 4800 gld., ki ga je za opravo dovolil visoki deželni zbor s sklepom dne 1. februvarija 1895, deloma pa z dodatnim kreditom v znesku 15.090 gld., dovoljeuim za dopolnilna dela leta 1896. s sklepom z dne 6. februvarija 1896. leta.

K pravemu stavbinskemu delu prištevati je dovršitev administracijskega poslopja, katero je do spomladi 1896. leta še nedodelano rabil deželni odbor za svoje pisarne, dočim so bili ravnateljstvo in upravništvo ter sprejemna pisarna do dovršitve administracijskega poslopja začasno nastanjeni v razpoložljivih prostorih ginekološkega paviljona. Istotako se je tudi dovršila hiša za uradniška in služabniška stanovanja. Te dve poslopiji ste bili dogotovljeni meseca avgusta, nastanjeni pa tekom poletja. Stanovanja v uradniški hiši so bila odkazana upravitelju in kontrolorju. V hiši za služabnike stanujejo mašinist, 2 kurjača in uradni sluga, dočim se je za sekcij-skega slugo pripravilo podstrešno stanovanje v hlevskem poslopiji.

S plačo upravitelja, kontrolorja, uradnega in sekcij-skega sluge spojene aktivitetne doklade v skupnem znesku 546 gld. vstavljene so bile dotičnikom s 1. novembrom 1896. leta. Z vsemi naturalnimi stanovanji združena je prosta kurjava, električna razsvetljava in užitek vrta.

Mnogo časa porabilo se je za napravo vrtov, potov, nasadov, drevoredov itd. To delo izvrševali so edino le prisiljenci, dočim je dobavo dreves, grmovja itd. razun nekaterih ročno nakupljenih reči oddal deželni odbor proti zaračunenju po enotnih cenah vrtnarju F. Herzman-skemu v Ljubljani, kateri je za nasajanje in nadzorovanje preskrbel tudi izvežbanega vrtnarskega pomočnika.

Končna ograja bolniškega posestva pa se je žal mogla do sedaj izvršiti le ob cesti od Št. Peterske mitnice do administracijskega poslopja, ker vsled velike zamude kamnoseškega konsorcija potrebni podnožni kamen še do danes ni popolnem oddan.

Zaradi potrebe ločitve gotovih bolnikov, kakor začasno v hiralnici nastanjenih blaznih, infekcijskih in kožobolnih, kakor tudi zaradi bolnikov na opazovalnem oddelku, treba je bilo na bolnišničnem posestvu napraviti zase cgrajene, poleg dotičnih poslopij, oziroma oddelkov ležeče vrte. Istotako sta bila upravitelju in kontrolorju odkazana v porabo vrta, ostalemu prosta stanovanja imajočemu osebju pa skupaj en, poseben ograjen vrt. Planiranje in naprava vrtov izvršeno je bilo sicer v glavnih rečeh preteklega leta, vendar pa ne do dobrega. Uzrok temu so, kakor uže omenjeno glede ograje in nasaditve žive meje, deloma zelo zamudne oddaje od strani podjetnikov, deloma pa tudi za delo na prostem jako neugodne vremenske razmere preteklega leta.

Leta 1896. se je med drugim morala tudi popolniti razsvetljava s tem, da se je omislilo več novih svetilnic, katerih potreba se je pokazala po dosedanji skušnjaji. Za te inštalacije kupil se je le potreben material pri tvrdki Siemens & Halske, dočim je montiranje preskrbel nastavljeni mašinist sam.

Končno se mora omeniti še odprava nedostatkov, ki so se v prvem letu pokazali pri kurilni napravi in ki jih je tvrdka Brückner & Comp. odstranila večinoma ob svojih stroških. Glavno delo prouzročilo pa je to, da se je blizo 350 parnih peči moralo narazen vzeti in zopet sestaviti, ker se je v prvi zimi pokazalo, da na večih krajih puščajo.

Kar se tiče finančnega uspeha bolnišnične zgradbe, dovolil je visoki deželni zbor v raznih minolih zasedanjih na račun stavbinskega zaklada z vštetim gori omenjenim zneskom 4800 gld. vred, ki se je za opravo dovolil bolnišničnemu upraviteljstvu, vsega vkup kredit v znesku 697.370 gld., čegar zadnji obrok v znesku 15.000 gld. zapade koncem t. l. Od tega kredita izplačal se je do sedaj vpoštevaje vse na račun stavbe zaračunjene stroške vkupni znesek 638.690 gld. 56¹/₂ kr.

Natančne končne podatke o vkupnih stroških bolnišnične zgradbe pa bo zamogel deželni odbor šele v prihodnjem rednem zasedanju predložiti visokemu deželnemu

zboru, ker se bo končni sklep obširnega in zamudnega obračuna vršil šele v prihodnjih tednih ter se mora isti vrh tega pregledati še potom kolavdacije. Toliko pa je gotovo, da bo razpoložljivi kredit z malimi diferencami bržkone zadoščal za do sedaj izvršena dela in pa za ona ki se še izvršijo ter, da se še na 1897. leto odpadajoči ostanek kredita v znesku 53.879 gld. 43 $\frac{1}{2}$ kr. ne bo popolnem porabil, ker tvrdka Brückner in pa akcijska družba za svoja dela pri kurilnih napravah z zneskom približnih 13.000 gld. z varščino vred jamčite še čez zimo 1897/98 l.

(Dalje sledi)

Obrtnijske raznoterosti.

— Izvoz v Spanijo. C. kr. trgovinsko ministerstvo je naznanilo trgovskim in obrtniškim zbornicam, da morajo avstro-ogerski poljski in industrijski izdelki, katere se naloži na ladijo na kaki nemški, belgijski, holandski itd. luki in so namenjeni v Španijo, biti opremljeni s spričevalom o izviru in transit-certifikatom. Take certifikate izdajati so upravičeni avstro-ogerski carinski urad, kjer blago prestopi mejo ali oblastniji onega kraja, iz katerega se je blago naravnost v Španijo poslalo (fakturiralo) in konečno vse one oblastniji in korporacije, ki imajo pravico izdajati certifikate o izviru. Imenovane transit-certifikate mora vidirati dotični španjski konzul v Avstro-Ogerski, ni pa potrebno v tem slučaju dati vidirati certifikata španjskemu konzulu v luki, kjer se je blago naložilo.

Tovorni vozovi iz jekla. O porabi jekla piše „Amer. Slovenec“: Poraba jekla v najraznovrstnejše namene se vedno bolj utrjuje in izkorišča. Najnovejše je to, da dobe železnice jeklene tovrne vozove. Stroški takega voza so bili pred 15. leti pet do šestkrat večji kakr za voz iz lesa; dandanes je temu nasproti mogoče jeklen tovorni voz z isto vsebino ton in za isto ceno izdelati kakor lesenega. Koliko prednosti in zlasti prihranitve je poraba jeklenih tovornih voz, nam razlaga „Railroad Gazette“ s temi le številkami: Vzemite slučaj, da je teža jeklenega voza le za 5000 funtov laglja od lesenega tedaj pomeni to pri tisoč vozeh znižanje teže za 5 milijonov funtov ali čisto 2500 ton. Izračunili so, da stane vožnja za jeden ton te vrste, ali kakor se v trgovini imenuje „mrtva“ teža na leto 10 dolarjev za povprečno daljavo milj, — torej bi prlhranili na leto 25.000 dolarjev. Če pa se po tem računu primerjajo ostali v rabi se nahajajoči železni tovorni vozovi, katerih je skupno v Zjed. državah 1.250.000, tedaj se prihrani z jeklenimi vozovi svoto 31.250.000 dolarjev.

Kmetijstvo.

Čebela, sovražnik jabolčnega cvetodora.

Kakor znano provzroči cvetoder na cvetju sadnega drevja škodo s tem, da uniči cvetje in provzroči, da vzlic vsem drugim ugodnostim in vzlic še tako skrbnemu obdelovanju in oskrbovanju sadnih dreves ne obrodi nič sadja in kjer se je ta nadlega enkrat zaplodila jo je težko zatreti.

Le tiči žužkojedci so njegovi zalezovalci, ker jim gredo v slast; varujte tedaj tice in glejte, da jih privabite v vaš sadovnjak s tem, da jim po zimi v sadovnjaku natrosite krme.

Kakor pripoveduje skušen čebelo- in sadjerejec v kmetijskem listu francoskem, so tudi čebele hude nasprotnice tega, našemu sadnemu drevju tako škodljivega mrčesa, čebelam je ta mrčes oziroma njih zalega v cvetju na poti pri obiranju medu iz cvetja in vsled tega ga zasledujejo.

Pazljiv opazovalec opazi precej potem, ko je samica cvetoderjeva svoja jajca v cvetje založila, na drevju namesto cvetja male rjave polkroglice enake glavicam nagelnove žbice, cvetje izgleda, kakor da bi ga slana osmodila, to pa ni slana zakrivila, ampak ta grda in cvetju toli nevarna mala mrčes — cvetoder — ki je v cvetje založila svoja jajca; le ogledite si tako osmojeno cvetje bolj natanko in našli boste v vsakem cvetu malo jajčice ali pa že malega črvička, ki se od cvetnega meda živi in s tem cvetje vniči, da se ne more iz njega razviti sad.

Zakaj da čebela sovraži to mrčes je lahko umljivo, cvetni med leži na dnu cvetja in čebela išče med in če najde v cvetju črva, ki liže ta med, ga odstrani, ga vniči in ob jednem oprahi čebela tudi s cvetnim prahom, ki se drži njenega trupla, cvetje, ko je oprášeno, ne oddaja več medu, ker porabi vse soke za razvijanje sadu. Po oprášanju odpade belo cvetno listje in mrčes, ki ne najde več hrane, nima tudi bivališča, črvu, ki se je iz jajc mrčesovih razvil, ako ga čebela sama že ni vničila, nedostaje hrane in potemtakem pogine gladu.

Cvetje, ki je okuženo od tega mrčesa se ne odpre, ostane zaprto, da daje malemu mrčesu toplo hišico, se tedaj tudi ne more samo po vetru oprášiti in daje po takem, ker cvet dokler ni oprášen in s tem oplojen, izcrpa delj časa med, mrčesu dovolj hrane, da se lahko dovolj izrase, le čebela zamore od tega mrčesa okuženo cvetje še ohraniti in oploditi in s tem ta mrčes vničiti.

Ob jednem potrdi ta francoski kmetijski list vnovič dobrodejni vpliv čebel pri oprášeni sadnega cvetja s sledečo prigodbico: V neki občini na Francoskem skozi dvajset let sadno drevje vzlic vsej skrbi in dobremu obdelovanju, akoravno je lepo in bujno rastlo, ni rodilo nič sadja; ko pa se je eden izmed kmetovalcev te občine začel slučajno s čebelorejo pečati ter si v bližini sadnega drevja postavil par panjev čebel, se je to, kakor po coprniji naenkrat spremenilo, sadno drevje začelo je obilo sadja nositi in leto za letom so imeli dovolj sadja.

Občeznano pa je itak, da se je sadjarstvo v Avstraliji še le razvilo, ko so tamošnji kolonisti čebele tamkaj udomačili, poprej imeli so sicer že sadno drevje ali rodilo ni, ko pa so čebele v Avstralijo zapeljali in tamkaj udomačili, še le tedaj, ko so čebele začele sadno drevje obletavati, dalo je drevje tudi obilo sadja, tako, da iz Avstralije celo sadje izvažajo v Evropo.

Zvedeni sadjarji in čebelarji trdijo po takem, z vso pravico, da v krajih, kjer propada čebeloreja, propada tudi sadjereja, veliko čebel, veliko sadja.

Ne pa dragi sadjarji, da bi iz tega sklepali, da je treba le par panjev čebel v bližini sadovnjaka imeti in

delavcev. Kar jih imajo, tiste čuvajo pri delu vojaki, da jim štrajkujoči delavci ne morejo do živega. Vlada je povedala v državnem zboru, da pošlje v dotične kraje delavcev iz družih pokrajin, in zadostno vojakov v njih varstvo, ker se je po vsi pravici bati, da pride do krvavih izgrediv mej domačimi in tujimi delavci. Da se pri teh homatijah poizgubi ogromno mnogo narodnega premoženja, pač ni treba še posebe omeniti, saj je ta revolucija, in kaj drugzega to gibanje pač ni, še v drugih ozirih na silno škodo. Ne preostane drugega, kakor da se ogerska vlada že loti socijalnega vprašanja s posebnim ozirom na kmetijske razmere na Ogorskem.

Belgija. — Ljudstvo se poteguje za to za občno vojaško dolžnost, da ne bo samo služilo vojake, temveč da se temu pritegne tudi boljše stanove. Vojaštvo je za občno vojaško dolžnost posebno zaradi tega, da se pomnoži in ojači vojska. Vlada pa nasprotuje ti pravični vojaški postavi. Važno je, da se je tudi kralj Leopold II. izrekel za občno vojaško dolžnost, kar dovolj pojasnjuje razmerje mej vlado in kraljem. Ni dvoma, da narod in kralj prodereta z uvedbo občne vojne dolžnosti in se vlada umakne, kajti javnih agitacij ljudstva ne bo več ustaviti.

Grška in Turška. — Mirovna pogajanja vrše se počasi. Grška je zopet prosila velesile, da naj se skoraj dožene mir, ker ona močno trpi mej tem. Turška zelo nasprotuje hitri dovišitvi pogajanj. Deloma ni zadovoljna s stavljenimi pogoji, deloma hujska bojaželjna vojaška stranka sultana, da naj ne odjenja temveč vojsko nadaljuje. Alah je pokazal, da je na njihovi strani in prišel je zopet čas, da se polumescu vrne oni vpliv in čast, kot ga je imel nekdanj. Tako fanatični Mohamedanci. Na sultana vpliva to hujskanje več ali manj. Zlasti Turki močno divjajo proti temu, da bi Tesalije ne dobili. Seveda, fanatični Turčini ne pomislijo, da v slučaju, če nadaljujejo vojsko, ne bodo več imeli s samimi Grki opraviti, temveč tudi z evropskimi velevlastmi. Tega se utegnejo odločujoči turški krogi in sultan vendar le zbiti in skleniti mir, kakor ga zahtevajo velevlasti.

Anglija. — Dne 22. junija so praznovali v Angleški izvanreden naroden praznik, 60letnico vladanja kraljice Viktorije. Kot 18letna princezinja je nastopila po smrti kralja Viljema IV. angleški prestol. Kraljica je vladala modro in v teku njenega vladanja si je Anglija pridobila mnogo. Vspehi na narodnogospodarskem polju so veliki. Blagostanje povzdignilo se je doma in v kolonijah. Prebivalstvo domačega ozemlja angleškega kraljestva se je za vladanja kraljice pomnožilo od 25 na 39 milijonov. Državni dohodki so poskočili od 52 $\frac{1}{2}$ milijonov na 112 milijonov funtov šterlingov. Velikanske vspehe ima pokazati angleška kupčija s tujimi deželami in lepo je videti kako raste narodno premoženje. Ednako so se povzdignile bogate angleške kolonije v Ameriki, Afriki, Aziji in Avstraliji. V nobeni prejšnji dobi se moč in veljava angleškega imena ni tako utrčila po vseh delih sveta kakor za vladanja kraljice Viktorije. Angleška je danes tako velika, da svetovna zgodovina ne pozna večje države, šteje 350 milijonov ljudi. Umevno, da ob 60letnici vladarice te države vse tekmuje, da naslovesneje praznuje ta lepi praznik. Velika rana na angleškem državnem telesu je le irsko vprašanje. Anglija, dasi tako mogočna in bogata, vendar ne da pravice še vedno zatiranim Ircom.

Obrtnija.

Nova deželna bolnica.

(Dalje.)

Preidoč na drugi del poročila: na skušnje, ki so se pridobile v raznih ozirih glede tehniških inštalacij in

vršbe sploh tekom prvega leta, odkar se je otvorila deželna bolnica, se mora pred vsem povdarjati, da se niti administracija in gospodarjenje niti vršba tehniških naprav že danes ne nahaja v takem stanju stanovitnosti, da bi bilo opravičeno izreči končno razsojo o vseh obstoječih razmerah. Vsa naprava je zdaj v različnih smerih še v stadiji poskusov in dopolnil ter se še vedno podarja, kako bi se vsa vršba kolikor mogoče ekonomično uredila. Stroški vzdržavanja in vršbe se v marsičem še vjemajo z napravami in nabavami, ki se plačujejo iz stavbinskega zaklada, tako, da je natanko pravilna ločitev istih težko mogoča. Vsekako pa se v obče sme vzeti, kakor se bo razvidilo iz dotičnega računskega sklepa, da v pretečenem letu za vršbo tehniških inštalacij narasli stroški ne bodo dosegli v to svrhu proračunjenega zneska, čeravno je bila na 130 vagonov izračunena poraba premoga prekoračena za približno 20 vagonov, torej za okroglih 2000 gld.

Priznati se mora, da je porabo premoga 150 vagonov v preteklem letu s stroški okroglih 15.000 gld. na prvi pogled smatrati za jako veliko, če tudi se je s tem preskrbovala kurjava vsega zavoda, dalje razsvetljava, pranje in sušenje, razkuževanje, kuhinja, pripravljanje gorke vode za kopeli in umivalne mize itd. Zaradi tega bi bilo pač umestno, baviti se nekoliko natančneje s tem predmetom.

Najvažnejše vprašanje, na katero se mora tu odgovoriti, je pač to: je-li veliko množino porabljenega premoga prouzročal vpeljani kurilni sistem in če bi se bil s prostejšim, primitivnejim načinom kurjave, pripravljanja gorke vode, kuhanja in pranja itd. dosegel ugodnejši uspeh, ali če je velika poraba kuriva posledica velikosti naprave in kolikosti izvršenega. To vprašanje se da rešiti le na ta način, ako se s stroški pri obstoječi novodobni kurilni napravi primerjajo verjetni vršbeni stroški kurjave pri uporabljivanji navadnih peči, potem stroški do sedaj običajnega kuhanja, pranja itd.

Če bi se bile v novi deželni bolnici vpeljale navadne peči, trebalo bi, če bi se namreč v vseh paviljonih kurilo ravno toliko prostorov, kakor sedaj, postaviti v posameznih paviljonih sledeče število peči:

1.) administracijsko poslopje	16	peči
2.) kirurški paviljon	77	" 8 peči za kopeli
3.) medicinski	86	" 12 " " "
4.) dermatologiški	30	" 3 " " "
5.) porodniški	12	" { 1 " " "
		" { 1 štedilno ognjišče
6.) ginekologiški	22	" { 1 peči za kopeli
		" { 1 štedilno ognjišče
7.) okulietični	28	" 2 peči za kopeli
8.) intekcijski	18	" 2 " " "
9.) hiralnica	32	" 4 " " "
10.) mrtvašnica	4	"
11.) kuhinjsko poslopje (brez glavne kuhinje, perilnice in sušilnice)	30	" 1 " " "

12.) hlev	2	"	{ 1 štedilno ognjišče
			{ 2 desinfektorja
13.) hiša za stanovanja urad- nikov	12	"	{ 2 peči za kopeli
			{ 2 štedilna ognjišča
14.) hiša za stanovanja slug	6	"	4 " "

Vsega vkup bi bilo torej treba 375 peči, 37 peči za kopeli, 9 štedilnih ognjišč in 2 razkuževalna aparata brez glavne kuhinje, brez perilnice in sušilnice. Če se torej vzame, da se kuri na leto po 210 dni (1896. leta kurilo se je 228 dni) in če se računi, da se mora na dan v vsaki peči najmanj 2krat zakuriti, in da se pri tem porabi le po 12 kg premoga ne vštrevaje drv, ki jih je treba za podkuritev, pokaže se, da se za 375 dni in za kurilno dobo 210 dni potrebuje $375 \times 12 \times 210 = 94.5$ vagonov premoga. Pri tem se mora povdarjati, da z ozirom na prosto stoječa poslopja, pri kojih se izgublja veliko gorkote, potem z ozirom na velike prostore z 3 90—4 20 m višine, dalje z ozirom na velika okna in na večkratno prenovitev zraka z ventilacijo, poraba premoga po 12 kg na dan za vsako peč gotovo ni previsoko računjena. (Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Pridelovanje pletilne slame.

Učitelj za pletarstvo Matija Oberwalder v Domžalah je uže lansko leto spisal „Navod o pridelovanju slame za pletenje“. „Novice in „Kmetovalec“ sta ga priobčila in razdelilo se je tega navoda tudi nad 2000 iztisov v kamniškem, kranjskem in ljubljanskem okraji. Zdaj je pa omenjeni gospod učitelj zopet spisal „Kratek navod za pridelovanje pletilne slame.“ Ker smo preverjeni, da bode ta podučen spis marsikoga zanimal, zato ga priobčujemo v celoti. Glasi se tako:

Če hočeš prav in pametno pridelovati pletilno slamo, moraš najprej izbrati pripravne vrste pšenico, to je tisto, ki ima prav drobna stebelca in enakomerno tenka od najvišjega kolenca do klasa. Tej vrsti pšenice pravijo pri nas „bela résnica“.

Poleg tega ti je zlasti paziti na to, da jo o pravem času požanješ. Pravi čas za žetev je tedaj, ko je tisti del stebelca, ki je ovit od najvišjega kolenca dalje, skozi in skozi enako trd. Tak pa je kakih 8 do 10 dni potem, ko se je cvetje osulo.

Tisti čas si izvoli solnčen dan, prepričaj se, da ni pšenica mokra ne od dežja, ne od rose, ampak suha, poruj potem stebelca s koreninami vred in jih poveži z omočeno staro slamo in enako robo prav trdno pri koreninah, toda le v tako debele snopiče, da jih prav z lahka objameš z roko. Te snopiče moraš najprej prav skrbno posušiti. Ker pa ne sme nič več do njih noben dež ali kaka druga moča, zato je najboljšo, da jih na kakem kraju, do katerega ne moreta dež pa rosa, obesiš tako, da visi klasje naravnost doli, in da se stebelca ne preganejo z vodoravno ali poševno ležo. Če

so snopiči v 4 do 5 dneh ali še pozneje, kakršno je že vreme, popolnoma suhi, tedaj jih zloži prav gosto in lepo na kup tako, da je klasje obrnjeno na znotraj, in jih nekoliko obloži. Tako naj leže vsaj 6 do 8 dni. Pazi pa posebno, da ne pride od nikoder kaka vlaga do njih. Če so snopiči tako spravljeni, leže lahko kolikor časi koli, tudi dalje kot mesec dni.

Takega lepega dne za rana zjutraj razgrni snopiče, ki so še vedno trdno povezani, na kakem solnčnem kraju, na kakem ravno pokošenem travniku, na kakem pašniku ali podobnem kraju lepo pahljačasto. Nobeno stebelce se ne sme dotikati drugega pri klasu, ampak vsako naj leži za-se in vsa v enaki legi. Tako razgrnjeni naj leže snopiči noč in dan, da jih rosa trikrat opade. Potem jih obrni tako, da leži spodnja stran zgoraj, in rosa naj jih še eno noč rosi. Ko brž so potem snopiči suhi, so dobeljeni, in spraviti jih smeš tedaj pod streho.

Tudi pri tem zadnjem delu, pri beljenju, naj ne zmoči dež slame, če le moreš brez njega opraviti. Prvi dan bo seveda malo škodil kak dežek, tretji in celo četrti dan pa moraš slamo vsekakor spraviti pod streho, ako se obeta dež. Ob lepem vremenu pa jo spet razgrni za toliko časa, kakor je zgoraj povedano.

Dobro je, da izbereš za razgrinjanje tak kraj, kjer pade prav malo rose, na pr: kak jasen, vetrnast grič. Slama je sicer potem eden ali dva dni dalje na belilu, zato pa se toliko lepše ubeli.

Samo ob sebe se razume, da moraš ves čas kar najlepše ravnati s slamo, da ne zmečkaš in ne preganeš stebelc.

Poučni in zabavni del.

Slovenski junak Andrej baron Čehovin.

Časopis „Die Vedette“ je prinesel naslednji kratki a jedrnat sestavek o našem rojaku Čehovinu: „Ker se topničarskemu stotniku Andreju baronu Čehovinu postavi spomenik v njegovem rojstnem kraju v Zgornji Branici na Primorskem, utegnejo ustrezati naslednji podatki o njegovem junaštvu.“

Čehovin je bil kot sin nepremožnih starišev rojen l. 1810. Baronstvo je zadobil še-le pozneje, kakor sploh on predstavlja moža, ki doseže vse le s svojo močjo. Ko je bil leta 1831. kot podtopničar uvrščen v 4. artilerijski polk, ni imel ničesar razun svoj zdrav razum. Posrečilo se mu je, priti l. 1835. v takozvani „Bombardiercorps“, kar je bilo za vsakega topničarja tedaj najboljšo spričevalo. Šest let pozneje imenovan je bil narednikom, toda navzlic njegovim zmožnostim se mu ni obetala lepa prihodnjost. Bilo mu je usojeno, kakor marsikateremu pridnemu bombardirju, da bode pod nasipom kake trdnjave prišel v popolno pozabljenje; pri topničarjih je bilo v tedanjih časih pač težko mlademu človeku napraviti sijajno karijero. Med tem prišlo je leto 1848. Čehovin bil

lostno dovoljeno, da smejo Nemce v njih boju podpirati in jih zalagati z denarjem.

Grška in Turška. — Mirovna pogajanja se vrše počasi. Turčija hoče po vsi sili dobiti Tesalijo za se, Grki se pa sploh ustavljajo, plačati kako odškodnino. To svoje ustavljanje opravičujejo s tem, da bodo itak imeli ogromno škodo v Tesaliji, kjer so Turki uničili vso letošnjo žetev. Državni letni dohodki Tesalije znašajo na leto 10 milijonov drahem, od katerih se porabijo 4 milijone za upravo dežele. Letos ima pa Grška le stroške s Tesalijo, dohodkov pa ne bo nobenih, ker je žetev izgubljena. Letos so cenili vrednost žetve v Tesaliji na 73 milijonov, a vse so uničili Turki. Koliko ima Grška še drugih izgub vsled vojske Grška povdarja, da je Turčija pričela vojsko, da torej tej ne gre nobena odškodnina. Turčija, kakor rečeno, se na vso moč prizadeva za pridobitev Tesalije. Sultan se je osobno obrnil v Berlin in Peterburg, da bi se glede ohranitev Tesalije pridobil pomoč ruskega in nemškega vladarja. toda brez vspeha. Grof Muravijev je opomnil turškega poslanika na izjavo sultana samega, ki je dejal, da njegova vojna z Grško, nima namena pridobivati ozemlja nego le braniti se. Velevlasti bodo konečno le morale pogajanja dognati, če potem tudi ne bo vse po smislu Turčije ali Grške. Zgodi se pa vendar le lahko, da bode ves sklenjeni mir ostal le na papirju in da bota Turčija in Grška nezadovoljni se zopet spoprijeli. O Turčiji se že zdaj govori, da dobiva vedno nove čete iz Azije. Potem bodo morale pač velevlasti vzeti stvar bolj resno v roke.

Kreta. — Poroča se, da so velevlasti ponudile bivšemu švicarskemu zveznemu predsedniku Drozu guvernerstvo čez Kreto. Ta se še ni izjavil, če sprejme ponudbo. Izjavil se je le, da bi na vsak način mogel le začasno prevzeti ta mandat. Krščanski prebivalci Krete hrepene sicer po zjedinenju z Grško, a ker so sprevideli, da je to zdaj nemogoče, izjavili so, da so zadovoljni, če se jim da avtonomija in se odpokličejo turški vojaki z otoka.

Anglija. — Najlepše so se završile velikanske slovesnosti v Londonu povodom 60letnice kraljice Viktorije. Z največjim sijajem so tudi v daljni Indiji, Avstraliji, Afriki in in Ameriki praznovali redki jubilej svoje vladarice. Le v angleški Irski ni ob tem slavlju navdajalo ljudstva veselje. Kakor so vse ostale dežele in naselbine angleške močno napredovale za časa kraljice, tako Irska celo to dobo ni ničesar dosegla. Ostala je zapuščena in odvisna kakor prej. Prav razumljive so torej demonstracije, ki so se vršile na Irskem proti jubileju. Razobesile so se črne zastave, godbe so svirale žalostinke ob udeležbi obilo ljudstva in v Dublinu so v sprevodu nesli mrtvaško rakev s napisom „Britansko kraljestvo“. Ljudstvo je demonstriralo vzlasti pred javnimi poslopji in razbilo več oken.

Obrtnija.

Nova deželna bolnica.

(Dalje.)

S temi 94,5 vagoni pa bi bila preskrbljena šele kurjava. K temu pa pride še kurivo za 37 peči za kopeli, 9 štedilnih ognjišč in 2 razkuževalna aparata, torej skupaj za 48 peči, katere bi se skozi celo leto vsaki dan morale kuriti in za katere bi se, če se za vsako peč na dan vzame zopet le po 12 kg premoga, potrebovalo na leto $48 \times 12 \times 365 = 21.02$ vagonov. Tudi ta množina brezdvomno ni previsoko izračunena, če se glede peči za kopeli pomisli, da bi se moralo na dan pripra-

viti najmanj 50, na leto torej čez 18.000 kopeli ter da se za štedilno ognjišče navadnega gospodinjstva potrebuje na dan najmanj 12 kg premoga.

Oba razkuževalna aparata pa se z navedeno množino premoga po 12 kg na dan pač ne moreta vporabljevati ter sta se le zaradi zravnave s to množino vzela v račun. Za kurjavo, pripravo kopeli, razkuževanje za one peči, ki se že zdaj s kurivom zalagajo, to so namreč štedilna ognjišča uradnikov in slug in ki potrebujejo na dan po 13—20 kg premoga, torej več kot pa se je vzelo za podlago račun, potrebovalo bi se torej pri navadnih pečeh previdoma po $94,50 + 21,00 = 115,5$ vagonov premoga. Pri tej množini premoga pa se ni še oziralo na porabo premoga za kuhinjo, perilnico, sušilnico perila, za napravljanje potrebne gorke vode v vseh bolniških paviljonih in končno za električno razsvetlavo.

V parni kuhinji kuha se vsaki dan poprečno za približno 450 oseb (300 bolnikov, 50 blaznih in več kot 100 sester, poslov itd.) in sicer v 13 kotlih, ki se kurijo s parom, s približno 200—15 litrov vsebine, 1 parno ognjišče za segrevanje in 1 namizno ognjišče, kjer se peče pečenka in močnate jedi, z dvema direktnima kurilnima napravama. Za zadnje omenjeno ognjišče, v katerem se kuri na dveh krajih in na katerem se v primeri s 13 velikimi kotli najmanjši del vseh jedil pripravljaja, potrebuje se vsak dan poprečno 95 kg premoga, ki se po dvakrat na teden v skladišču za premog vaga in oddaja. Če bi se za 13 velikih kotlov, v katerih se kuha večina vseh jedil, kurilo tudi direktno na 13 krajih, se sme pač prav zanesljivo trditi, da bi se glede na veliko število oseb in glede na to, da se v kuhinji kuha od jutra do večera, kakor tudi glede na množino potrebne gorke vode, ki se zdaj s parom greje, v kuhinji na dan gotovo porabilo najmanj po 400 kg premoga, torej na leto $365 \times 400 = 14$ vagonov.

Na sličen način se more dokazati, da bi se za slučaj, če se opusti sedanje pranje in sušenje s parom, potrebovalo za primitivno pranje in sušenje perila z neposredno kurjavo za 450 oseb, nizko računjeno, na dan po 150 kg ali na leto 5,5 vagonov premoga; saj se še celo za malo perilnico v prisilni delalnici potrebuje na leto 20 sežnjev drv in 3 vagonov premoga.

Dalje se mora uvaževati, da je zdaj v vsakem poslopji parni gorki vodovod, iz katerega je omogočeno na 84 mestih (pipe, umivalne mize) vsikdar za razne namene odvzeti gorke vodo. Če se za morebitno pripravljanje take gorke vode z neposredno kurjavo računani za vseh 8 poslopij, v katerih je zdaj napeljana, skupaj le 100 kg premoga na dan, pokaže se letna potrebščina 35 vagonov, katere množina pa bi se gotovo morala smatrati za minimalno.

Iz dosedaj navedenih podatkov, ki so se prej pre-nizko kot previsoko izračunili, se razvidi, da bi se potrebovala pri novi deželni bolnici, če bi ne bila vpeljana osrednja kurilna naprava in ž njo v zvezi stoječe inštalacije razen električne razsvetljave, in če bi bilo mesto

tega za kurjavo, napravljjanje gorke vode, kuhinjo itd. skrbjeno na primitiven način, vsako leto nastopna množina premoga in sicer :

1.) za kurjavo	94.5 vagonov,
2.) za kopeli, razkuževanje in mala štedilna ognjišča	21 "
3.) za glavno kuhinjo	14 "
4.) za pralnico in sušilnico	5.5 "
5.) za pripravljjanje gorke vode za razno porabo	3.5 "
vкуп	138.5 vagonov.

Če se k temu prišteje še ravno toliko premoga, kar se ga sedaj vsako leto potrebuje za električno razsvetljavo deželne bolnice, prisilne delavnice in Leonina, namreč 36 vagonov, porabilo bi se pri sicer enakih okolščinah pri navadni kurjavi 174.5 vagonov premoga.

Ker pa se je v preteklem letu za osrednjo vršbo vseh, že večkrat naštetih inštalacij porabilo le 150 vagonov premoga, se pač mora pritrđiti, da parna vršbena naprava glede na velikost bolnice in na množino storjenega ni neekonomična z ozirom na porabo premoga, kakor visoka se ta tudi vidi.

Pa tudi v drugih ozirih se pokažejo gospodarstvene koristi. Ako bi se osrednja kurjava ne bila vpeljala in bi se bile za kurjavo postavile navadne peči, za pripravljjanje vode za kopeli pa navadne kopelne peči, in če bi se bile dalje tudi kuhinja in perilnica napravile na navaden način, potrebovalo bi se bilo, kakor se razvidi iz navedene sestave, za celi zavod 375 peči in 37 peči za kopeli. Če se vpošteva čas, ki se potrebuje za donajanje kuriva, dalje za to, da je treba 2—3krat na dan zakuriti, prikladati, snažiti peči, odnašati pepel itd., pač ne bo preveč, če se za zimske mesece računni za poprečno vsakih 25 peči en kurjač. Za strežbo 375 peči moralo bi se torej za tukajšnjo, 7 mesev trajajočo kurilno dobo nastaviti najmanj 15 kurjačev, ki bi z 80 kr. dnevne mezde zaslužili v 210 dneh okroglih 2520 gld. Za pripravljjanje gorke vode za kopeli in kar se je še v druge svrhe potrebuje, morale bi biti v službi za vseh 7 bolniških paviljonov, skozi celo leto — nizko računjeno — 4 delavne moči, kar bi na leto prouzročilo zopet 1200 gl. stroškov.

Pač pa se mora pri tem računu vsekako ozirati tudi na to, da bi se dal od zgoraj navedenih stroškov 2520 gld. in 1200 gld., skupaj 3720 gld. vsled izdatnejega izkoriščenja delavcev prihraniti jeden del; vsekako pa bi se za kurjače moralo računati najmanj 2000 gld. in eventualno še daljnih 1500 gld. za strežbo električne razsvetljave, skupaj torej znesek 3500 gld.; poslednja pa bi se potem bržkone ne bila vpeljala. V primeri s sedanjimi stroški za osebje pri strežbi cele kurilne naprave (1 mašinst, 2 kurjača in 2 pomagaja) s skupaj 2280 gl., pokaže se torej pod tem naslovom na prid osrednji kurjavi manjša potrebščina za 1220 gld.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Mojsterski tečaji pri obrtnem muzeji na Dunaji. Trgovinsko ministerstvo je pri dunajskem obrtnem muzeju upe-ljalo posebne tečaje, v katerih se obrtniki, mojstri in taki pomočniki, ki mislijo začeti na svojo roko, strokovno izobrazujejo. Doslej se vrše taki tečaji za čevljarsko in stavbeno-mizarsko obrt. Vsi obiskovalci so dobili za obisk teh tečajev znatno podporo in prosto vožnjo. Čevljarske tečaje je obiskovalo 55 mojstrov in 44 pomočnikov, mej njimi 2 Kranjca, mizarske tečaje pa 13 mojstrov in 27 pomočnikov. Če se pomisli, da se prirejajo ti tečaji šele od leta 1895, je doseženi uspeh gotovo jako znaten.

Kartel avstrijskih cukrarn. Državni zbor je šele lani dovolil visoke premije izdelovalcem sladkorja, tako da lahko sladkor na Angleškem prodajajo za tako ceno, da zdaj tam ž njim svinje pitajo. Navzlic temu so tovarnarji sklenili mej soboj kartel, da podraže sladkor. Še predno je kartel stopil v veljavo, so rafinerji podražili sladkor za $\frac{1}{4}$ gld.!

Splošen shod avstrijskih mlinarjev se bo vršil dne 4. julija na Dunaji. Na shodu se bodo mlinarji dogovorili, kaj da zahtevajo, naj se vlada ozira pri obnovitvi trgovinske pogodbe z Ogersko, saj je prav ta pogodba uzrok, da propada naše mlinarstvo.

Kmetijstvo.

Za sadjarje.

Lansko leto so avstrijski sadjarji učakali veliko presenečenje. Iz Amerike se je pripeljalo na naša tržišča toliko sadja, da naši kmetje svojega sadja niso mogli tako dobro prodati, kakor v drugih letih. Amerikanska jakolka so ceno našega sadja znatno znižala tako, da se prekupcem ni zdelo vredno, pobrigati se za domači pridelek.

Z ozirom na to je štajarsko sadjarsko društvo začelo delati na to, da se domačim pridelkom omogoči konkurenca z ameriškimi. Preiskovalo je razmere in kmalu dognalo, da bi kmetje imeli vzlic ameriškimi konkurenci od sadja še vedno lep dobiček, ako bi mogli doseči, da bi šel v njih žep tisti dobiček, katerega so dozday spravljali prekupci. Ta dobiček je jako znaten, kakor priča naslednji slučaj. Neki štajarski učitelj se je zavzel za svoje sovaščane in se trudil, da jim pomore, prodati pridelano sadje kar mogoče dobro. Prekupci so kmetom ponujali za jabolka po 2 gld. do 2 gld. 80 kr. za meterski stot, učitelju pa se je posrečilo, priti s kupovalci v dotiko, in ti so jabolka plačali po 3 gld. 80 kr. meterski stot. Ker so kmetje imeli na prodaj 700 meterskih stotov jabolk, so imeli 2650 gld. več dobička, kakor druga leta, ko so ti lepi goldinarji šli v žep prekupcev.

Te in druge jednake okolnosti so napotile štajarsko sadjarsko društvo, da je vzelo stvar v roke in se lotilo posredovanja mej prodajalci in kupovalci. Vsak prodajalec se oglasi pri sadjarskem društvu ter mu naznani, koliko ima sadja na prodaj. Društvo si vse natančno zabeleži in potem določje znanim kupovalcem naslove dotičnih sadjarjev. Kupovalec pride potem na lice mesta in sklene tam kupčijo.

tajnost. Ako izpolni Badeni te zahteve, podpirala ga bode desnica, ako jih ne izpolni, moral si bo sam pomagati.

Razultat vseh obravnav mej vlado in desnico je torej skoro popolnoma negativen. Vlada neče postati desničarska, nego hoče ostati nad strankami, desnica neče postati vladna, nego zahteva v plačilo svoje podpore, naj vlada izpolni njene želje.

Vlada se doslej še ni odločila. Ministerski predsednik se posvetuje z drugimi krogi, končno pa se izreče v skupnem ministerskem svetu, kateremu bo cesar predsedoval, odločilna beseda.

Vladi sta odprti samo dve poti, ali se uda desnici in si pridobi njeno podporo z izpolnitvijo njenih želja in tirjatev, ali pa državnega zbora sploh ne skliče in si pomaga s cesarskimi naredbami, katera druga eventualnost je pa skoro izključena, ker je treba voliti člane delegacije. Drž. zbor se snide 23 t. m.

Verjetno je, da pridejo končno za doslej zatirane avstrijske narode boljši časi, to pa le, ako ostane desnica jedina in odločna, ako se ne uda vabilom vlade in ako se ne zadovolji z obljubami, nego zahteva točnega plačila za svojo podporo. Vlada mora računati z desnico, ona je vezana, da si dobi njeno podporo, naj torej desnici in naj zlasti slovenski poslanci ostanejo trdni napram vsem izkušnjam.

Politični pregled.

Shod odposlancev čeških občin in okrajev. — Minolo nedeljo vršil se je Pragi sijajen shod, katerega se je udeležilo 660 povabljenih zastopnikov čeških mest in okrajev ter mnogo državnih in deželnih poslancev. Shod je otvoril praški župan dr. Podlipny, potem pa so razni govorniki pjasnjevali velike krivice, ki se gode Čehom od strani Nemcev, ter naglašali, da zase ne zahtevajo družega nič. kakor popolno ravnopravnost. Predlagala se je na to resolucija, ki pozdravlja jezikovne naredbe kot čin pravičnosti in zahteva, naj se jednaka naredba izda tudi za Šlezijo. Obsoja se vsak poskus, omejeti veljavo jezikovnih naredb, poslancem pa se izreka zaupanje z nado, da bodo dosegli odpomoč vse neprilikam, končno pa se obžaluje postopanje vseh, Slovanom nasprotnih strank. Zadnji je govoril dr. Herold, ki je podrobno opisal vse češke zahteve in navduševal zborovalec, naj vztrajajo v boju za narodno stvar in izrekel, da končni cilj vseh čeških bojov je neodvisna Češka v okviru monarhije in v zvezi z drugimi zveznimi državami avstrijskimi.

Socijalno demokratična manifestacija za narodnostno spravo. — Češki in nemški socijalni demokratje priredili so v nedeljo v Pragi veliko demonstracije v prid narodnostnemu miru. Postavili so se na stališče narodne ravnopravnosti, in priredili spreved po Pragi, katerega se je udeležilo kacic 15000 oseb. Vse to je prav in lepó, a kaj, ko socijalnim demokratom ni možno verjeti, da so res za narodno ravnopravnost, ko vsa njih politika svedoči, da temu ni tako.

— **Protiavstrijske demonstracije.** Na Nemškem praznovali so tudi letos obletnico bitke pri tedanu, to pot posebno slovesno, ker jih je razgrela rusko-francoska zveza. V Lipskem pa so priredili slavnost, katera imela očitno protiavstrijski značaj. Iz Avstrije je priromalo več sto Nemcev, kateri so napadali Avstrijo in dvigali prusko trobojnico, pod katero se hočejo združeno bojevati za svoje pravice. Daleč smo prišli!

Hrvatska. — Te dni so je razšel hrvatski sabor. V zadnji seji so Madjaroni zavrgli adresni načrt združene narodne opozicije in vzprejeli svoj načrt, potem pa so si razdelili dobiček, namreč mandate za ogerski drž. zbor. Pred volitvijo je opozicija zapustila dvorano in sledila ste jej oba barona Rauch. Zasedanje je bilo kratko, a vendar ostane pomembno, zakaj večina je imela priliko, pojasniti hrvatske razmere, in že to je zadostovalo, da je omajano stališče banovo.

— **Madjari proti nemškemu cesarju.** Dne 20. septembra pride nemški cesar v Budimpešto, ker se udeleži velikih manevrov na Ogrskem. Oficijelni krogi se seveda na vso moč trudijo, da prirede nemškemu cesarju sijajen sprejem, narodni krogi pa se temu ustavljajo in vse kaže, da se pri merijo pri tej priliki velike protinemške demonstracije.

Rusija in Francija. — Ko se je predsednik francoski republiki vrnil s potovanja na Rusko, bil je na Francoskem vzprejet s sitajem in z izredno navdušenostjo. Cela pot od Dünkirchena do Pariza je bila ozaljšana. Pariz je bil pa ves v zastavah. Predsedniku se je poklonilo nebroj deputacij, katere so mu čestitale na doseženem uspehu. Francoze je navdušilo dejstvo, da je bila v Kronstatu proglašena rusko-francoska alijanca, kar je seveda znatno utrdilo prijateljstvo mej Rasi in Francozi.

Italija in Nemčija. — Italijanski kralj Umberto se je mudil te dni na Nemškem kot gost nemškega cesarja. Italijanski in nemški listi so povdarjali, da je ta obisk v zvezi z obiskom nemškega cesarja v Budimpešti dokaz trdnosti trozveze. Da je zveza mej Nemčijo in Italijo trdna, o tem ni dvoma, da bi pa bila to tudi trozveza, o tem dvomimo.

Italija. — Laški kralj je minoli teden obiskal nemškega cesarja. Slednji je pri tej priliki sam povdarjal, da ima obisk namen dokazati, da trozveza še vedno obstoji. Te besede nemškega cesarja osvetljuje kaj čudno faktum, da hoče Italija ob avstrijski meji zgradati več trdnjav, dasi še ni dolgo, kar je v rimskem parlamentu rekel, da meje proti Avstriji ni treba utrditi.

Car v Varšavi. — Ruski car obiskal je Varšavo, Njegov prihod je naznanilo boljše prihodnosti na Ruskem živčih Poljakov. Poljaki so carja lepo sprejeli in car je opetovovno pokazal toliko spoštovanja za poljsko narodnost, poljski jezik in katoliško vero, da si je pridobil srca vseh Poljakov, toliko bolj, ker je sam naznanil premembo dosedanjega sistema.

— **Anarhisti na Španskem** kar ne nehajo s svojimi grozodejstvi. V petek, dne 3. septembra, je anarhist Sampan v Barceloni na cesti umoril policijskega ravnatelja Porcasa.

Nacijonalno gibanje mej Židi. — Židje so se jeli čutiti kot samostojen narod. To gibanje še ni posebno močno, vendar že toliko, da so njega prvoboriteli mogli v nedeljo teden prirediti v Baslu v Švici shod, na katerega so se posvetovali o vprašanju, kako ustanoviti samostojno židovsko kraljestvo v Palestini. Sijonisti hočejo za zdaj delati na to, da se naseli v Palestini kar mogoče največ židov. Rothschild in drugi židovski bogataši imajo toliko denarja, da bi lahko vso Palestino kupili, a ko bi se židje tja izselili, bi gotovo nihče ne pokal za njim.

Obrtnija.

Nova deželna bolnica.

(Dalje.)

Končno se mora omeniti še jedna točka, ki bi se za slučaj kurjave z navadnimi pečmi nasproti sedanji na-

pravi prav znatno pomnožila, in to je dimnikarsko delo, katero velja zdaj 120 gld. na leto, sicer pa bi težko manj kot 11—1200 gld. znašalo.

Če se torej uspehi sedaj podanega računa o potrebščini vršbe pri eventuelno vpeljani ter dosledno izvršeni navadni kurjavi še enkrat ponové, pokaže se, da bi se za ta slučaj

1. porabilo približno 25 vagonov premoga več, kar znaša po 100 gld.	2.500 gld.
2. stroški za strežbo znašali bi več	1.220 „
3. plačilo dimnikarju več za	1.000 „
stroški vršbe znašali bi torej pri teh naslovih	
skupaj za	4.720 gld.

več kakor pri sedaj vpeljanem sistemu.

Če se dalje primerjajo tudi drugi vršbeni in vzdrževalni stroški v obeh slučajih, pokažejo se isto tako ugodni uspehi.

V stvari sami pa je ležeče, da morajo biti kurilne naprave v vseh poslopih, — katere bivstveno ne obstojé iz drugega kot iz železnih vlitih in kovanih cevi in iz nekaj zaklopnic, in katere cevi so razpostavlje k večjemu temperaturi 110° in po katerih se preteka par z 1—1½ atmosfernim pritiskom, veliko bolj terpežne kot vse druge peči, ki bi se bile morebiti postavile. Isto velja tudi o parnih kotlih, kateri so pri pravilnem ravnanji, ker ne trpé veliko, najmanj po 15 let brez večjih poprav rabljivi ter jih pred 25—30 leti menda ne bo treba z novimi nadomestiti.

Nekoliko manj ugodna pa je stvar pri strojih v perilnici, sosebnó še gledé obeh hitrobežnih strojev (motôrjev) pri napravi za električno razsvetljava. To pa so sestavine primerno nizke cene napram celotni napravi tako, da se vkljub še nedostatni izkušnji ne trdi preveč, ako se vzame, da bode vzdrževanje centralne kurjave s ozirom na sčasoma potrebno zameno posameznih delov, na leto stala k večjemu 800—1000 gld. več. kakor kurjava priprostega zistema. Pa tudi taka večja potrebščina, katera z večine ne bode vsako leto nastopila, ampak reprezentuje le pokritje za potrebne nove priprave, ki nastanejo še le čez leta, nikakor ne paralizuje drugih nižjih troškov centralne kurjave v deželni bolnici, ako bi bila primitivno napravljena. Po tem popolnoma stvarnem predvarku se pride do prepričanja, da bi bili, opustivši ta zistem, vsakoletni troški za kurjavo in pripravljanje gorke vode itd., gotovo za 1—2000 gld. večji. S tako vsoto se pa lahko vsaj deloma, če ne vse, pokrivajo obresti večje nabavne glavnice za centralno kurjavo.

Ako se še vpošteva, da se bode dalo, kakor je pričakovati, letne troške vse bolniške instalacije, osobito gledé porabe premoga v bodoče nekoliko še zmanjšati, ker se je preteklega leta mnogo kuriva porabilo za garancijske poskušnje kotlov, poskušnje glede trpežnosti kurilnih naprav in z drugimi premogom itd. in ker slednjič tudi vsa poslopja niso bila do dobra presušena, se smelo lahko prizna, da je letna sicer visoka potrebščina v soglasji z velikostjo zavoda in kolikostjo zavoda dela in da bi se

zavoda, ker se je zgradil po paviljonskem zistemu, skoraj ne dalo misliti brez centralne kurjave.

Vprašanje je le, če je uvedeni zistem kurjave v deželni bolnici edino pravi, če se ni predaleč seglo s centralizacijo in če morebiti ni bilo mogoče, po parni kurjavi z nizkim pritiskom v vsakem poslopi kaj boljšega v vsakem oziru doseči. Razpravlja je to zadevo treba vzeti za podlago stanje kurilne tehnike iz leta 1892., katero je bilo vsled neumornega napredovanja te tehniške vede dokaj drugačne, je mimo današnjega. Takrat veljal je v deželni bolnici uvedeni zistem ob sicer enakih razmerak za najprikladnejši; da se je za dve v isti dobi zgrajeni bolnici v sosednih deželah (v Zagrebu in Celovcu) vsprejel isti zistem, vendar že z nekaterimi naprednimi izboljšavami. Za varčen in primerno nedrag velja ta zistem pri stavbi še danes, akoravne precej zaostaja za decentralizovano parno kurjavo z nizkim pritiskom gledé prikladnosti in enakomernosti dosežne temperature in gledé lažje regulacije.

V obče se mora priznati, da uvedena kurilna naprava vrlo deluje. Nedostatki v prvi zimi, osobito nedostatna kurilnost v infekcijskem oddelku, v administrativnem poslopi in okulističnem paviljonu so odpravljeni. ter je v celem zavodu le 4—5 sob, ki zaustajajo gledé toplote posebno ob mrzlih in veternih dneh za 2—3° R pod normalom. Veliko več pa je prostorov, v katerin toplota normal presega, kar posamezniki hvalijo, drugi pa grajajo. Gotove se pa ne da doseči, da bi se v istem poslopi vsi prostori z enakimi sredstvi in v istem času jednako razgreli. Ako se v tem slučaju pri prostorih, ki se lažje segrejejo, parne peči pravočasno na zapro, se razgrejejo prehudo na škodo drugim neugodnejše ležečim prostorom. Vzrok prehudemu segrenju, katero upliva seveda tudi na porabo premoga, tiči izključno v nedostatni regulaciji kurjenja. Proti lanski zimi opaziti je tudi v tem, oziru precejšen napredek, vsled česar je pričakovati, da se v bodoče, kadar se kurjači bolje izurijo v kurjavi, dosežejo ugodnejši uspehi. Razume se, da vplivajo pri tem tudi zunanja temperature in druge okoliščine, kakor burja itd. na dolgost časa, v katerem se paviljoni kurijo, kaj izdatno. Čisto naravno pa je, da je dognati pravo dobo vsakdanje kurjave le potom poskušenj, vsled česar se po tej strani še dandanes greši, ker manjka izkušnje. Ti odpravljeni nedostatki in pa tu in tam nevzdržnost parnih peči so jedine pomanjkljivosti; sicer je kurjava povoljna ter se sme pričakovati, da se taista v bodoče spravi na stopnjo, ki se da sploh doseči.

Kar se tiče, družih s centralno parno kurjavo združenih vpeljav v deželni bolnici, se najprvo omenja, da parna kuhinja dobro služi, samo da je v kuhinji po zimi preveč parnega vzduha, po leti pa preveč vročine. Temu nedostatku prišlo se bodo kmalu v okom na ta način, da se bode napravil zračnik, ki ga bo gonil vodovod ali pa ½ konjske sile močan elektromotor. Perilnica služi od meseca junija pr. l. brez spodtike in so usmiljenke z isto prav zadovoljne. V njej delujoče osobje ume že dobro po-

slovati s stroji. Grajati bi se pač smelo to, da se strojev ne rabi zadostno in umno, kateri se vsled nepravilnega ravnanja gonijo prazni in po nepotrebnem. Sušilnica za perilo, razkužilnica kakor tudi segrevalnica vode za kopel in napeljava gorke vode služijo dobro in se o istih ne čuje pritožb.

Isto velja o električni razsvetljavi v bolnici, prisilni delalnici in v Leoninu. Ta deluje, odkar se je vpeljala, brez zadržkov, ter je radi vsestranske všečnosti prava dobrota zavodu. Poraba premoga znaša po jednoletnem povprečnem preračunu na 1.20 kg. = 1.2 kr. za ompêreuro, tako da potrebuje jedna žarnica 16ih sveč za 0.6 kr. premoga.

Razsvetljave se pa dosti več potrebuje, kakor se je preje računalo, ker izmed okroglo 1100 vpeljanih svetilk gori za časa največje potrebe istodobno nad 660—700 svetilk, za časa najmanjše svečave, tako od 12.—4. ure po noči, še 270—300 svetilk.

Akumulatorna baterija se radi velike svečavne porabe za navadno ponočno razsvetljavo ne rabi in sicer za to ne, ker je ta za nepričakovano celoročno svečavo premajhna, sicer je pa tudi redna razsvetljava z akumulatorji z ozirom na posebne razmere v deželni bolnici dražja, kakor neposredna razsvetljava. Naprava akumulatorne baterije bila pa je neobhodno potrebna, ker je še le od iste dobila razsvetljava z ozirom na razne ovire strojne vršbe zaželjeno in zadostno smelo podlago. Za oddajo električnega toka plača prisilna delalnica na leto 1200 gld., Leoninum pa okoli 650 gld. bolniškemu zakladu. Poslednji znesek določil se je ter se plačuje temeljem elektriškega števca in po razmeri dejanske porabe, za prisilno delalnico pa se je odškodnina še pred otvoritvijo naprave povprek proračunila, a treba bi jo bilo po dosedanji izkušnji povišati. (Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Nacijonalna ekonomija in kmetijstvo.

(Dalje.)

II. Za kmetijsko proizvodnjo treba 1. sveta, 2. človeškega dela in 3. kapitala. Prvo in poglavitno produkcijsko sredstvo je seveda svet in se je radi tega razvilo tudi posebno znanstvo, katero uči, kako je kmetovati. V pradavnih časih so ljudje zemljo le jako malo obdelovali, ampak so le jemali in vživali, kar jim je priroda dajala. Kolikor bolj pa se je ljudstvo množilo in kolikor manjša je postajala rodovitnost zemlje, toliko več je bilo treba svet obdelovati. Dandanes je poglavitno vprašanje pri kmetijstvu, kako nadomeščati redilne snovi, katere so bile zemlji uzete, sploh pa se dandanes v naprednejših deželah jako umno gospodari, samo pri nas Slovenih se deluje še največ po starem kopitu. Zategadelj je tudi velike važnosti, da je kmetovalec strokovno dobro podučen in

omikan, da se more okoristiti naukov umnega kmetovanja.

Poleg rodovitnega sveta je za kmetijsko proizvodnjo treba človeškega dela. Zemlja proizvaja sicer brez človeškega dela mnogo živil in potrebščin, ali ko bi bili ljudje odkazani samo na to, kar zemlja sama proizvaja, bi bili že davno lakote pomrli.

Kolikor večja je cena kmetijskih pridelkov, toliko bolje se izplačuje kmetovanje — tako se je nekoč govorilo, a dandanes velja to še v večji meri, kar še z zadostnimi delavskimi močmi da pomnožiti množina pridelkov.

Prvotno je bilo za kmetovanje treba le jako malo pameti. Kmetovalo se in se deloma še dandanes tako, da je zadostovala zgolj človeško moč. Tisti, ki niso prijatelj, napredka, mislijo tudi še dandanes, da zamore kmet i v naših časih izhajati, naj je tudi popolnoma neomikan.

Zgodovina nas uči, da je kmet izgubil prvotno svojo svobodo in neodvisnost, kakor hitro so narodi začeli kulturno napredovati in so omikani ljudje spoznali plemenitejše užitke. Da so mogli nekateri živeti znanosti in umetnosti, da so mogli vladati, gospodariti, vojskovati se ali opravljati posle duhovnikov, učiteljev itd., so morali drugi za uje delati in sicer kmetje. Ljudje so v davnih časih duševno delo zaničevali in mislili, da je le izgovor za to, da kdo lenobo pase in da so mogočniki priproste ljudi prisilili k delu, so jim vzeli svobodo. Kolikor bolj pa se je izkazovalo, da je treba za kako opravilo večje spretnosti, omike in zanesljivosti, toliko nujnejše je bilo, da je dotični sloj postal svoboden. Prav radi tega so obrtniki postali dosti prej svobodni in samosvoji, kakor kmetovalci.

Slovenski kmetje so bili svobodni in samosvoji, dokler niso pridrveli Nemci v naše kraje in niso podjarmili naših prednikov. Plemstvo in duhovništvo si je prilastilo vso oblast in vladalo vse druge sloje. / mestih bivajoči rokodelci so se že v prvi polovici srednjega veka osvobodili, dočim je bila odvisnost kmetovalcev tedaj in še mnogo stolij vedno jako velika in časih uprav strahovita. Kar je plemstvo in duhovništvo izgubilo, ker so se mestjani osvobodili, to so hoteli nadomestiti z izsesavanjem kmetovalcev. Neodvisni kmetje so skoro popolnoma izgubili in prišlo je v 15. in v 16. veku tako daleč, da so nastali krvavi kmetski punti, kateri pa so imeli za kmetski stan kaj žalostne posledice, ker so bili kmetje povsod poraženi in so jim zmagovalci potem naložili še hujših davščin in drugih bremen. Šele po dolgih letih so nekateri vladarji opoznali, da mora tako nečloveško izkoriščanje kmetskega stanu kmetijstvo samo uničiti, a ker je bilo v tem kmetijstvo vsled naraščanja prebivalstva postalo dokaj večjega pomena, kakor kdaj poprej, so se ti vladarji, pruski kralji, Marija Terezija in cesar Jožef zavzeli nekoliko za kmetovalce in jim olajšali stališče, dokler ni naposled prišel dan osvobojenja.

Kmetijstvo zahteva dandanes od vsakega kmetovalca vse drugačno omiko, spretnost in skrbnost, kakor pred sto

tistih dvajset mandatov, katere potrebujejo, da dobe v parlamentu večino. Bodimo torej oprezni in odločni, da nas ničesar ne preseneti, zakaj le če smo pripravljeni na vse eventualnosti, smemo računati na končno zmago.

Politični pregled.

Državni zbor se je sešel v četrtek. Parlamentarni klubi imeli so v sredo posvetovanja o političnem položaju. Mej strankami, pripadajočimi večini, se je pojavilo veliko nesoglasje glede postopanja v parlamentu. Dipaulijeva stranka in Čehi so se uprli vladni zahtevi, uaj gredo zanjo v boj, zlasti Dipauli zahteva odločno, da mora vlada dati jamstev za vladanje v zmislu desnice, ako naj jo večina podpora. Tudi glede vprašanja, kako naj se uduši obstrukcija, niso na vse desničarske stranke jedine, sploh pa vlada velika zmešnjava in nihče ne ve povdati, kaj se zgodi.

Vseslovenski shod je obudil veliko senzacijo v celi Avstriji. Nemški listi so bljuvali ogenj in žveplo na nas, samo Hrvati in Čehi so pozdravljali sklepe shodove z radostjo in obetali popolno solidarnost s Slovenci. Sklepi shodovi so ravnalo slovenskim poslancem za njih nadaljuje postopanje. Pričakovati je, da se jih bodo točno držali.

Znamenit govor. — Novi deželni predsednik na Dunaji, dr. Karol vitez Krall-Krallenberg, je imel pri nastopu svojega mesta znamenit govor, v katerem je tudi dejal: Moja dolgoletna izkustva so mi šele pojasnila, kako vzvišeno misijo izposnjuje sodniški stan v državi. Pred seboj vidimo spor in neslogo, mi pa poznamo le resnico, kakor je vtelesena v zakonu. Mi ne poznamo nikakih razlik, niti političnih strank, niti stanov, niti ver, za nas ni razločka med bogatinci in ubožci. In ako naj zadnjo svojo trditev omejim, moram reči: mej ubožci in bogatinci more biti za nas le tak razloček, da ponujamo revežem svojo pomoč še posebno radi, kajti reveži nimajo onih sredstev, s katerimi si bogatinci pomagajo do pravice. Dalje je rekel dr. Krall, da morajo sodniki storiti vse, da utrdijo mej narodom zaupanje do sebe. To pa se zgodi, ako izvršuje zakon v onem duhu, v katerem je izdan. Jurističnih igrač pošten sodnik ne trpi, nego pospeši vsak proces. Sodnik mora proučiti dušo naroda, mora pronikniti v njega intimnost ter potem šele soditi. Sodnik tudi ne sme z obdolžencem postopati kakor z obtožencem, dokler se ni izrekla sodba. — Lepe besede, katere pa niso v soglasju z dejanskimi razmerami v naši državi.

Obrtnija.

Nova deželna bolnica.

(Konec.)

Končujoč tehnični odstavek tega poročila, omeniti je glave cele vpeljave v deželni bolnici t. j. naprave kotlov. Trije večji parni kotli po 112 m² kurilne ploskve kupili so se od alpinske montanske družbe, katera je jamčila ob prevzetji dela, pri kotlovski napravi za učinek 70%, odnosno pri porabi Trboveljskega premoga za 1 kg = 4 kg para, in pri Fohnsdorfskem premogu pri 1 kg = 5 kg para. Pri dné 24. in 25. junija pr. l. vršivšej se garancijske poskušnji, h katerej se je pozval tudi član družbe za poskušnjo zavarovanja parnih kotlov se je

pokazalo, da daje kotlevna naprava, kurjena s Trboveljskim premogom, 3·9 kg para, in s Fohnsdorfskim 6 kg para na 1 kg premoga. Gledé na tak povprečno dober uspeh je deželni odbor brez pomisleka končno prevzel kotle.

Kakov premog da naj se rabi za kurjavo kotlov v deželni bolnici, se ni še končno veljavno določilo. Pri omenjenem garancijskem poskusu se je sicer pokazalo, da ima po surovih poskusih Fohnsdorfski premog boljše uspehe, kakor Trboveljski ali celo Buchbergski, s katerim se je tudi poskušalo. Ker pa je cena Fohnsdorfskem premogu po novem letu poskočila, je umestno, da se tudi radi tega še poskusi nadaljuje ter se bode mej drugim poskušalo tudi z angleškim premogom. O dosihmal rabljenem Fohnsdorfskem premogu se še pripomni, da proizvoduje zelo močan in valeč se dim.

Da se odpravi ta nedostatek, kateri neprijetno vpliva za deželno bolnico in celo okolico, napravili so se načrti, naslanjajoči se na to, da je treba napeljati prepah izpod kuriščne brane. Po izreku pristojnih veščakov se sicer po takih, dim odvajajočih sredstvih kadenje kolikor toliko zabrani, toda na kvar gorilnemu učinku. Gledé na razmerno male troške za vzdavo tacega razdimeža, ki bi stal za vsak kotel 180 gld., utegne se izplačati, da se poskusi ž njim vsaj pri enem kotlu.

Končno se še opomni, da se je v deželni bolnici poraba vode zmanjšala, kakor je bilo pričakovati, od okoli 250 m³ na dan na povprečnih 150 m³, tako da so se vsled ustrežljivosti mestne občine ljubljanske, katera je ceno za 1 m³ znižala za 5 kr., letni troško za vodo zmanjšati od 5500 gld. na okoli 2800 do 2900 gld.

II.

S klepom visokega deželnega zbora z dné 9 julija l. 1896. naročilo se je deželnemu odboru, da z redom usmiljenih sester radi preskrbovanja režijskih potrebščin in bolniške hrane v deželni bolnici, porodilnici in hiralnici sklene novo pogodbo, ter se pri tem drži nastopnih načel: odškodba za režijo za bolnika na dan mora se razmerno z manjšim opraskom znižati; pri določitvi tarifov za hrano vpoštevati je, da odpadejo redu troški za kurjavo in razsvetlavo ter kuhinjo; znesek, ki odpade pri naročitvi pijač, ker leži nova bolnica izven užitninske črte, naj se zračuni in odbije. Nadalje so določbe nove pogodbe gledé obračuna od one dobe mero-dajna, ko se je zvršila preselitev v novo bolnico.

Na podlagi tega sklepa vršile so se med deželnim odborom in redom usmiljenih sester dolgotrajne in obsežne ter sme se reči jako težavne ustne in pismene obravnave, katere so bile končane dné 28. septembra 1896. l. pod števil. 8540 s tem, da se je sklenila nova pogodba. V koliko sme dežela zadovoljna biti z določbami te pogodbe, pokazala bode zanesljivo še le izkušnja, pač pa je deželni odbor uverjen, da se v sedanjem času in ob obstoječih razmerah ni dalo doeeči ugodnejše pogodbe.

Z ozirom na vodila, podana deželnemu odboru, navajajo se nastopne določbe nove pogodbe.

Odškodba za režije od bolnika na dan znižala se je v oddelkih bolnice za III. razred od 14 $\frac{1}{2}$ na 12 kr., v II. razredu od 38 na 34. kr., in v I. razredu od 65 na 61 kr.

Ti postavki ali bolje rečeno postavki za III. razred je po svojem bistvu odločilen pri plači celotne vsote, v obče so se po razmeri tu navedenih postavkov uredile tudi cene za ostale oddelke.

Jedini ceniki preračunali so se vsi po novi metrični meri in uteži tako, da se je pri vsaki porciji, ker odpade kurjava in svečava v kuhinji, odbilo po 0.2 kr. Nadalje so se nekatere porcije radi spremenjenih razmer v ceni znižale in le v posameznih slučajih za nekoliko zvišale.

Na okoliščino, ki tudi vpliva na troške režije in hrane, da leži namreč novi zavod izven ljubljanske užitninske črte, oziralo se je v pogodbi z določbo, po kateri se pri letnem računu sošteje iz mesečnih računov množina porabljenih, užitnini zavezanih stvari, od istih izračuni užitnina, ter od računske terjatve odbije.

Rok, od katerega se z redom usmiljenih sester prične obračun po novi pogodbi, določil se je s 1. novembrom 1895. leta.

O drugih važnih spremembah pogodbe z dne 28. septembra l. 1896. dostavlja se še to le:

Za vsako pogrebno vožnjo plačuje se razun letnega pavšala 200 gld. mesto dosedanjih 3.5 gld. sedaj le 2.5 gld. Vratarja nastavlja in plačuje dežela. Malenkostne potrebščine za zdravnike na oddelkih (obvezila, flanel, gips, milo, spirit), katere je prej proti posebnemu računu preskrbljeval red, preskrbuje sedaj upraviteljstvo bolnice. Za razne poškodbe tehnične oprave zavoda, o katerih se dokaže, da jih radi nepravilne rabe poškoduje bolniško strežajsko in službeno osebje, odgovoren je red usmiljenih sestra.

Kar se tiče koncem navedenega deželnozborskega sklepa z dné 9. julija 1896. l. deželnemu odboru pogojno danih naročil, da naj se uvede v novi bolnici uprava v lastni režiji, dana bode prilika tedaj visokemu deželnemu zboru staviti primerne nasvete, kedar se bode mogla izreči o uspehe nove pogodbe zanesljiva sodba, in sicer če ta ne bo za deželo ugodno.

III.

Prilaga se še kakor lanskega leta izkaz o troških in dohodkih za stavbo nove deželne bolnice od leta 1890. do konca leta 1896., po katerem iznašajo vsi troški do tega časa 638.690 gld. 56 $\frac{1}{2}$ kr. tako, da preostaja v primeri s skupnim kreditom v znesku 697.370 gld. pričetkom l. 1897. na račun stavbenih troškov še znesek 58.679 gld. 43 $\frac{1}{2}$ kr. na razpolago.

Jubilejna razstava na Dunaji 1898.

Bodoče leto bo na Dunaji jubilejna razstava v proslavo petdesetletnega vladanja Nj. Veličanstva Frana Josipa I. Razstava bo obsegala ne samo rotundo, ki po-

kriva 45.000 m², temveč velik del c. kr. praterja v obsežnosti 200.000 m²; razstavljeno bo tedaj na površini do 250 000 m².

Razdeljena bo ta razstava v naslednje oddelke: 1. obrtna razstava, 2. poljedelska in gozdarska razstava, 3. avstrijska razstava za blagostanje, 4. mladinska razstava, 5. pekarska specialna razstava, 6. „Uranija“.

Obrtna razstava, ki je omejena samo na avstrijske izdelke in take tvrdke, ki so na Nižjem Avstrijskem zastopane, bo vprav elitna razstava, kjer bodo razstavljeni po določilu odbora samo najizvrstnejši izdelki onih industrijalcev in obrtnikov, ki izdelujejo priznано izborno blago.

Odbor je postopal v tem oziru najstrožje in dovolil onim tvrdkam, ki ne izdelujejo povsem izvrstnih izdelkov, s pogojem, da si predmete namenjene za razstavo, svoječasno ogleda in dá posebno dovoljenje.

Obrtna razstava ima nalogo, pokazati napredek industrije, obrta in umetnega obrta v preteklih petdesetih letih. Osobite važnosti pa bo to, da se bo na razstavi proizvajalo moderno izdelovanje mnogih predmetov. V tem oziru hoče vodstvo razstavino s poukom in vzgledi zadostiti interesom občinstva. Obrtna razstava ne bo napolnila rotunde in njenih ostalih prostorov, temveč, ker so oglasila tako mnogoštevilna, treba precejšnjih novih stavb, da se omogoči razstava obilnih oglašanih predmetov.

Poljedeljska in gozdarska razstava bo deloma začasna razstava. Stalni del te razstave bo v paviljonskem sistemu sezidan. Ta razstava bo predočila napredek poljedeljstva in gozdarstva in poljedeljskih industrij, kakor tudi napredek industrije in obrta za poljedeljske in gozdarske svrhe. Najsijajnejša med posamejnimi razstavami bo razstava lovskih troféj. Začasne razstave bodo obsegale sledeče oddelke: pitana živina, plemenska živina, perutnina, plemenski konji, konji za dirkanje, potratni konji, goveje pasme; razstava rož in jagod, zgodnja zelenjava, aprikose in zgodnje sočivje, ozimno sadje, grozdje, jesenska zelenjad, pokušnja vina, razstava avstrijskih vin, velika vrtnarska razstava in mlekarska razstava.

Avstrijska razstava blagostanja ima nalogo, zbrati vsa prizadevanja na polji družbinskega in socialnega blagostanja za vlade Nj. Veličanstva. Razstava bo obsegala sledeče skupine: naprave za zdrave in bolne otroke, zdravstveno-higijenične naredbe glede šol; posredovanje dela, stanovanja, ljudski živež, žensko delo, varstvo delavcev, javno zdravilstvo, javna higijena, skrb za ohranitev zdravja, zavetišča, rešilne družbo, socialno zavarovanje, oskrba ubožnih in blagotvornost, konsumna društva, kopeli, klimatična zdravilišča.

Mladinska razstava je popolnoma specialna; njen program se popolnoma in bistveno razlikuje od vseh dosedanjih sorodnih razstav. Ta sistematično in zanimivo urejena razstava bo obsegala vsa prizadevanja in vspehe obrta in industrije, ki se tičejo telesne vzgoje, ljudsko šolskega poduka in otročjih iger. Ta razstava bo večinoma